

novověkou jámou (K500) obsahující skelet většího přežvýkavce. Celá situace byla od jihu vymezena původním základovým zdivem (K900) předchozí zástavby. Sanační jámy na uhynulý dobytek jsou poměrně často doloženými objekty v prostoru hospodářského zázemí novověké zástavby. Pravěké objekty pak zpřesňují dříve predikovaný rozsah pravěké lokality zjištěné v prostoru východní části intravilánu obce při pokládce sdělovacího kabelu pro vysokorychlostní internet v první polovině roku 2023. Další informace o výzkumech za rok 2023 viz zpráva níže; k nálezům z doby bronzové viz Popelka 2024.

Literatura

Popelka, M. 2024: Pravčice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 65(1), 215–216.

Summary

Two prehistoric settlement features, disturbed by a modern-period pit for deceased livestock, were recorded in the foundation trenches on Plot No. 1660 in Pravčice (Kroměříž District).

Miroslav Popelka

Pravčice (okr. Kroměříž)

Intravilán – historický střed obce.

Středověk, novověk. Vesnice/městečko. Orientační zjištění. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Muzeum Kroměřížska, p. o., inv. č. A30668–A30707.

Lokalizace: WGS-84: 49.3248906N, 17.4999811E

Při průběžném sledování liniových výkopů pro pokládku kabeláže vysokorychlostního internetu byla ve východní části intravilánu obce Pravčice zjištěna přítomnost předchozího pravěkého (Popelka 2024) a středověkého osídlení ve formě narušené kulturní vrstvy, ze které pochází materiál kultury popelnicových polí a vrcholného středověku. Na základě prostorového rozmístění nálezů v kombinaci se studiem konfigurace terénu byl vytvořen predikční model archeologické lokality v tomto prostoru, který se částečně kryje s historickým jádrem obce (východní část polygonu území s archeologickými nálezy – ÚAN II. kategorie). Je zřejmé, že vzhledem k výhodné poloze na výraznějším návrší nad řekou Rusavou zde existovalo osídlení již v době bronzové a následně se v těchto místech konstitovalo středověké jádro obce.

Literatura

Popelka, M. 2024: Pravčice (okr. Kroměříž). *Přehled výzkumů* 65(1), 215–216.

Summary

A cultural layer containing medieval pottery was disturbed during the installation of high-speed internet cables in the historical core of Pravčice (Kroměříž District).

Miroslav Popelka

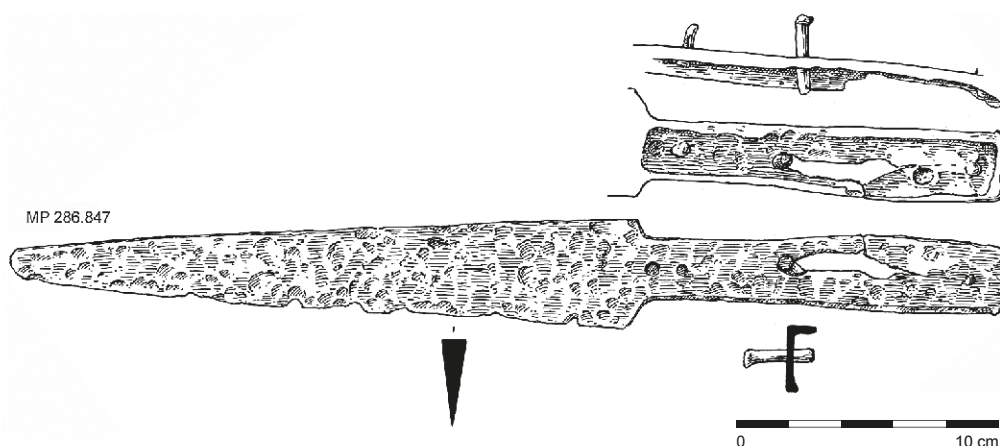
Protivanov (okr. Prostějov)

„Skelná Huť“, parc. č. 1067/1.

Vrcholný středověk – novověk. Ojedinelý artefakt. Průzkum detektorem kovu. Uložení nálezu: Muzeum a galerie v Prostějově, p. o., inv. č. 286.847.

Lokalizace: S-JTSK: -580345.50, -1131610.88

Dne 21. 9. 2014 našla Š. Jirásková v zalesněném terénu západně od bývalého pionýrského tábora v Protivanově (okr. Prostějov) železný tesák, spočívající v kamenité půdě jen mělce pod povrchem. Artefakt byl s informacemi o nálezových okolnostech předán prostějovskému pracovišti Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., ke konzervaci, dokumentaci a následné inventarizaci do příslušné muzejní sbírky. Jedná se o krátký tesák s masivní a poměrně širokou jednosečnou neprofilovanou čepelí s hrotem situovaným v ose zbraně (obr. 81). Čepel je od řapu výrazně oboustranně odsazená. Řap o takřka konstantní šířce s výrazně ohraničeným lícím prožlabením a rovnou svrchní hranou je opatřen čtyřmi, respektive původně pěti kruhovými otvory pro nýty, které sloužily k uchycení obložení rukojeti z organické hmoty. Dva plné železné nýty se zachovaly v torzech dodnes. Nejspodnější pátý, respektive šestý otvor, umístěný takřka u přechodu čepelí v řap, sloužil původně k uchycení dnes nedochovaného záštitného trnu. Předmět tak lze klasifikovat jako krátký nožovitý tesák typu A₃, Ib5, –, –, – a lze jej přiřadit k jedné z nejrozšířenějších skupin krátkých tesáků, se kterými se ve velkých počtech setkáváme po celé střední Evropě, známe je však rovněž z jihovýchodní Evropy (srov. Žákovský 2014, 208, obr. 158). Díky svému univerzálnímu tvaru i velikosti byly obdobné tesáky oblíbeny napříč tehdejším společenským spektrem a lze je datovat pouze rámcově od 2. poloviny 14. století zhruba do poloviny 16. století.

Obr. 81. Protivanov. Železný tesák. Kresba A. Krechlerová.

Fig. 81. Protivanov. Iron dussack. Drawing by A. Krechlerová.

Literatura

Žákovský, P. 2014: *Tesáky a problematika jednosečných zbraní středověku a raného novověku* [online]. Rkp. disertační práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Archiv závěrečných prací Masarykovy univerzity. [cit. 2024-09-10]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/brvjl/>.

Summary

An iron dussack discovered in 'Sklenná Hut' forest plot (Protivnov cadastral area, Prostějov District) has been tentatively dated from the second half of the 14th century to around the mid-16th century (Fig. 81). This find is intriguing evidence of the late medieval to early modern activities occurring in the forested areas of the Dražanská vrchovina Hills.

Pavel Fojtík, Petr Žákovský

Příkazy (okr. Olomouc)

„Faltýnkovo“, parc. č. 61/2.

Novověk – industriální období. Komunikace. Skupina/síť sond.

Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci.

Lokalizace: WGS-84: 49.6442267N, 17.1380522E

Hanácké muzeum v přírodě v Příkazích (dříve Hanácké skanzen), které je součástí Národního muzea v přírodě (NMvP), připravovalo v roce 2020 instalaci roubené stodoly, která původně stála za selskou usedlostí č. p. 3 ve Skaličce u Hranic, okr. Přerov. Roubená stodola je dendrochronologicky datována do doby kolem roku 1560. Pro tuto stavbu bylo potřeba vyhloubit osm jam pro základové patky o rozměrech $1 \times 1 \times 1$ m, jež byly označeny jako sondy S 1–8/20. Všechny sondy byly hloubeny ručně přímo od úrovně povrchu současného travního porostu v březnu 2021 (obr. 82).

V sondách S 1–2/20, S 4–6/20 byly zjištěny pouze tři stratigrafické jednotky: pod současným povrchem (travní porost) ležel hnědozemní půdní horizont, který plynule přecházel do žluté kvartérní spraše.

V sondách S 3/20 a S 7/20 byla pod travním porostem vrstva zhutněného štěrkového dláždění, kterou interpretujeme jako zpevnění komunikace z 19. století (obr. 83). Na mapovém listu 4158_2 v měřítku 1 : 25 000 III. vojenského mapování (františko-josefské z let 1876–1878) je tato cesta zakreslena. Na císařském otisku stabilního katastru z roku 1834 tato cesta ještě není.

V sondě S 8/20 ležel pod travním porostem hnědozemní půdní horizont, který plynule přecházel do žluté kvartérní spraše. V jihovýchodním rohu sondy S 8/20 byl do spraše zahlouben objekt vyplněný tmavou černohnědou prachovito-jílovitou hlínou. Byla zjištěna jen malá část rozsáhlejšího objektu, který byl vybrán pouze do hloubky 1 m, jak vyžadoval stavební projekt. Nepodařilo se získat žádný nálezu, a proto jen odhadujeme pravěké stáří objektu.

V roce 2006 proběhl záchranný archeologický výzkum v severní části parcely č. 16 (cca 100 m od výše popisované situace) v souvislosti s plánovanou dostavbou Kamenického gruntu v areálu Hanáckého muzea v přírodě v Příkazích, který doložil osídlení lokality od středověku po novověk (Kaiser 2007).

Literatura

Kaiser, L. 2007: Příkazy (okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 48, 511–512.

Obr. 82. Příkazy. Hloubení výkopů pro základové patky stodoly, celkový pohled od severu. Foto R. Zatloukal.

Fig. 82. Příkazy. Excavating trenches for the foundation footings of the barn, overall view from the north. Photo by R. Zatloukal.

Obr. 83. Příkazy. Sonda S3, profil P3, celkový pohled od jihozápadu. Foto R. Zatloukal.

Fig. 83. Příkazy. Test pit S3, Profile P3, overall view from the southwest. Photo by R. Zatloukal.

Summary

A rescue excavation was carried out at the Haná Museum in Nature in Příkazy (Olomouc District) in preparation for the planned construction of a log barn. This construction required excavating eight test pits for foundation footings, each measuring $1 \times 1 \times 1$ m, designated as the test pits S 1–8/20. All test pits were manually excavated directly from the existing grass terrain in March 2021 (Fig. 82). Test pits S 3/20 and S 7/20 yielded a layer of compacted gravel paving beneath the grass, which we interpret as a 19th-century gravel road reinforcement (Fig. 83). In Test pit S 8/20, a feature recessed into the loess subsoil was detected. No finds were recovered, making it possible to only tentatively estimate the feature's prehistoric age.

Jan Grégr, Richard Zatloukal